

DE LINGUA OP DE LAARZEN VOOR DE GROTE BOTERBLOEM

Gertie Papenburg

Eén van de plantenwerkgroepen die onder de vlag van de FFF inventarisaties uitvoert, is de FFF-Plantenwerkgroep Noordoost-Fryslân. Dat planten inventarisieren niet altijd een kwestie is van lekker op de knieën zitten is, blijkt uit deze bijdrage.



Grote boterbloem

foto: Karin Uilhoorn

DE GROTE BOTERBLOEM

Dat de Grote boterbloem *Ranunculus lingua* zeker 1,20 meter hoog kan worden, zie je vaak niet eens zo goed, doordat ze in slootkanten een stuk lager staat dan de waarnemer. Maar ook de in doorsnede tot 5 cm grote bloemen maken haar onmiskenbaar een gróte boterbloem. De wetenschappelijke soortnaam *lingua*, die tong betekent, slaat op de lange, ongedeelde, tongvormige bladeren.

De Grote boterbloem is een plant van oevers, in Fryslân doorgaans sloot-oevers, waar zij meestal tussen opgaande soorten als Riet, Liesgras en Kleine lisdodde staat. De plant is sterk zout-mijdend.

KWELINDICATOR

In de twintigste eeuw is de Grote bo-

terbloem aanzienlijk achteruitgegaan, vooral in rivieren- en merengebieden. In de Atlas van de Nederlandse flora staan vóór 1950 428 en ná 1950 294 uurhokken (5x5 km) vermeld waarin de Grote boterbloem werd vastgesteld. Een achteruitgang dus van ruim 30%.

In veengebieden heeft de soort het beste stand gehouden, met name op plaatsen waar kwel optreedt. In oostelijk Fryslân is de soort dan ook niet zeldzaam, reden waarom wij haar ook als jubileumsoort hebben uitgekozen. De Grote boterbloem is overigens niet zozeer afhankelijk van kwelwater, maar meer gevoelig voor vervuiling. Het ijzerhoudende kwelwater slaat vervuilende stoffen, zoals bijvoorbeeld fosfaat, neer. Dit heeft er in ons vervuilde, vermeste en verzuurde land toe geleid dat de Grote boterbloem praktisch een kwelindicator is geworden. Dit is vervolgens weer een reden

voor beheerders en beleidsmakers om deze soort te laten karteren. Omdat de achteruitgang van de Grote boterbloem in de ons omringende landen nog sterker is dan hier, zijn wij ook extra verantwoordelijk voor deze soort. Zij is dan ook opgenomen in het Landelijk Meetnet Flora Aandachtsorten-monitoringsproject (LMF-A) van FLORON, dat in 1999 van start is gegaan.

In het kader van het LMF-A heb ik, als lid van de FFF-Plantenwerkgroep Noordoost-Fryslân, de Grote boterbloem in 2000 in kaart gebracht in polder Rohel bij Buitenpost. Eerlijk gezegd heb ik daar een beetje genoeg gekregen van deze soort... In één van de kilometerblokken loopt namelijk ongeveer 15 km sloot. Die ben ik dus



Verspreiding Grote boterbloem in kilometer-blok 205-582, polder Rohel, in 2000.

helemaal langsgelopen, om vast te stellen dat verspreid in dit kilometer-blok, over een lengte van ruim 4 km de Grote boterbloem voorkomt met een frequentie van meer dan één exemplaar per strekkende meter. Bij warm weer heb je dan na verloop van tijd echt wel de *lingua* op de laarzen...